

Mgr inż. Magdalena BOROWSKA

Dyrektor Wojewódzkiego Biura Geodezji w Białymstoku
ul. gen. George'a Smitha Pattona 8
15-688 Białystok
email: magdalena.borowska@wbg.wrotapodlasia.pl

Zwolnienia i ulgi w podatku rolnym dla gospodarstw rolnych po scalaniu gruntów

Scalenie gruntów prowadzone na podstawie przepisów ustawy z dnia 26 marca 1982 r. o scalaniu i wymianie gruntów (Dz. U. z 2018 r. poz. 908 z późn. zm.) jest fundamentalnym zabiegiem w procesie urządzania przestrzeni wiejskiej, przyczyniającym się do wyeliminowania barier rozwojowych danej wsi poprzez likwidację wadliwej struktury przestrzennej gospodarstw rolnych. Prawidłowo przeprowadzone postępowanie scaleniowe niesie za sobą szereg wymiernych korzyści rozpoczynając od starosty (który po zrealizowaniu procedury ma uporządkowaną bazę danych ewidencji gruntów i budynków), idąc przez wójta (który poza wydzieleniem rezerwy terenowej pod grunty miejscowej użyteczności publicznej, korzysta z wykonanego zagospodarowania poscaleniowego w postaci zmodernizowanej sieci dróg dojazdowych do gruntów rolnych i leśnych), a kończąc na rolnikach (którzy w rezultacie są kompletnymi beneficjentami tego przedsięwzięcia i otrzymują jedyną w swoim rodzaju szansę na podwyższenie efektywności prowadzonych przez siebie gospodarstw rolnych).

Podczas jednego postępowania administracyjnego (w ramach odpowiedniej współpracy z geodetą-projektantem scalenia) uczestnicy scalenia mają możliwość dokonania kompleksowych zmian w rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Poza poprawą warunków gospodarowania polegającą na zmniejszeniu liczby działek ewidencyjnych wchodzących w skład ich gospodarstw, zmniejszeniem oddalenia pól uprawnych od zabudowań gospodarczych, ustawa scaleniowa daje rolnikom także szereg innych możliwości, m.in. powiększania i pomniejszania gospodarstw rolnych w drodze dopłat między uczestnikami scalenia (na ich zgodny wniosek) bądź powiększenia gospodarstwa o grunty Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa (za zgodą Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa), zniesienia współwłasności (bez notariusza), zmianę położenia działek ewidencyjnych czy niejednokrotne rozwiązywanie sporów granicznych. Warto podkreślić, że uczestnicy scalenia nie ponoszą żadnych kosztów związanych z postępowaniem scaleniowym i zagospodarowaniem poscaleniowym, ponieważ całość prac finansowana jest ze środków publicznych.

Scalenie gruntów umożliwia także likwidację i podział wspólnot gruntowych – podział wspólnoty gruntowej następuje bowiem wyłącznie w razie objęcia jej gruntów scaleniem za zgodą bezwzględnej większości osób uprawnionych do udziału w tej wspólnocie [art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 29 czerwca 1963 r. o zagospodarowaniu wspólnot gruntowych (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 703)], likwidację uciążliwych szachownic leśnych oraz dokonywania wielu innych kompleksowych zmian w przestrzeni rolniczej. Zrealizowane scalenie gruntów powinno dać bodziec do rozwoju wsi, a także polepszyć warunki życia jej mieszkańców i otworzyć im perspektywę na rozwój prowadzonych przez nich gospodarstw rolnych.

Nieodłącznym elementem postępowania scaleniowego realizowanego w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich jest zagospodarowanie poscaleniowe polegające m.in. na: budowie i przebudowie dróg dojazdowych do gruntów rolnych i leśnych oraz dojazdów do zabudowań poszczególnych uczestników scalenia i korekcie przebiegu oraz poprawie parametrów technicznych urządzeń melioracji wodnych lub innych urządzeń wodnych. Finalnie, dzięki modernizacji istniejących

dróg i ewentualnym wydzieleniu nowych, dojazd do pól zostanie znacznie polepszony i skrócony, a dodatkowo przyczyni się to do zmniejszenia kosztów transportu.

Mając na względzie szereg wymienionych powyżej zalet, scalenia gruntów stały się oczekiwanym i cenionym przez rolników działaniem korzystnie wpływającym na rozwój obszarów wiejskich oraz kształtowanie nowych granic rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Pomimo złożoności procedury i napotykanym w postępowaniu scaleniowym trudności, warto realizować scalenia gruntów, szczególnie w obecnym kształcie i przy wsparciu środkami finansowymi z Unii Europejskiej, które obejmują również wykonywanie zaplanowanego w trakcie postępowania zagospodarowania poscaleniowego.

Istotnym elementem, wynikającym z przeprowadzonego postępowania scaleniowego, jest możliwość skorzystania przez rolników z ulgi w podatku rolnym.

Zgodnie bowiem z art. 12 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 333) zwalnia się od podatku rolnego grunty gospodarstw rolnych otrzymane w drodze wymiany lub scalenia – na 1 rok następujący po roku, w którym dokonano wymiany lub scalenia gruntów. Natomiast na podstawie art. 12 ust. 6 tejże ustawy, po upływie okresu zwolnienia, o którym mowa w ust. 1 pkt 4, 5 i 6, stosuje się ulgę w podatku rolnym polegającą na obniżeniu podatku w pierwszym roku o 75% i w drugim roku o 50%.

Organem właściwym w sprawach podatku rolnego jest wójt (burmistrz, prezydent miasta), zaś ulgi podatkowe przyznawane są na podstawie decyzji wydanej na wniosek podatnika. Niejednokrotnie uczestnicy scalenia nie mają jednak świadomości, że są uprawnieni do uzyskania przedmiotowej ulgi. Ponieważ wpływy z podatków gruntowych zasilają budżet gminy, władze niechętnie informują mieszkańców o przysługującej im uldze, a także różnie interpretują przepisy prawa w zakresie jej przyznawania. Z uwagi na niejednoznaczne rozumowanie przepisów

Źródło: Internet

o podatku rolnym, w 2014 roku Prezes Regionalnej Izby Obrachunkowej w Lublinie wystąpił do Ministerstwa Finansów z prośbą o interpretację w tym zakresie. Ze stanowiska Ministerstwa Finansów wynika, że zwolnieniu z podatku rolnego podlegają wszystkie grunty objęte postępowaniem scaleniowym, jeśli po zakończeniu tego postępowania tworzą gospodarstwo rolne, niezależnie czy stanowiły przed postępowaniem własność tego samego czy innego uczestnika scalenia. Ministerstwo, podsumowując, wyraźnie podkreśliło, że celem omawianego zwolnienia jest **promowanie idei scalenia gruntów jako poprawy struktury gospodarstw rolnych i kierunków gospodarowania**. Ponadto Ministerstwo Finansów zaznaczyło, że nieracjonalna wydaje się interpretacja twierdząca, że wolą ustawodawcy było objęcie zwolnieniem od podatku jedynie nowych gruntów wydzielonych w wyniku scalenia.

Zbieżne stanowisko w 2020 roku wyraziło Samorządowe Kolegium Odwoławcze z województwa dolnośląskiego, które to w uzasadnieniu swojej decyzji wskazuje, że zwolnieniu z podatku rolnego podlegają wszystkie grunty objęte postępowaniem scaleniowym, jeżeli po zakończeniu tego postępowania tworzą gospodarstwo rolne, niezależnie od tego, czy stanowiły przed postępowaniem własność lub były w posiadaniu tego samego czy innego uczestnika scalenia.

Natomiast zupełnie inaczej przepisy o podatku rolnym są interpretowane przez jedną z Regionalnych Izb Obrachunkowych w Polsce.

Organ, udzielając wyjaśnień na wniosek jednego z wójtów w zakresie stosowania zwolnień i ulg w podatku rolnym, stoi na stanowisku, iż ulgą objęte powinny być grunty gospodarstw rolnych, które zmieniły właścicieli w stosunku do stanu posiadanych sprzed scalenia. Natomiast pozostałe grunty, których dotychczasowi właściciele się nie zmienili, nie będą objęte ulgą na podstawie przepisów ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym.

Wobec przytoczonych wykładni zauważyć można, że w obowiązującym obrocie prawnym funkcjonują odmienne stanowiska bazujące na tych samych przepisach prawa. Jednakże w oparciu o doświadczenia zebrane podczas realizacji prac scaleniowych, a także mając na uwadze podejście rolników i cel, dla którego przepisy zostały stworzone, w mojej ocenie kluczowy jest zapis zawarty w art. 2a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. ordynacja podatkowa (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1325 z późn. zm.). Treść przepisu stanowi, że „**niedające się usunąć wątpliwości co do treści przepisów prawa podatkowego rozstrzyga się na korzyść podatnika**”, czyt. rolnika, uczestnika scalenia. Procedura scalenia gruntów jest zabiegiem służącym poprawie warunków gospodarowania rolników i tym samym polepszenia życia mieszkańców danej wsi. Przestanką tą powinny kierować się wszystkie organy administracji publicznej podejmujące wszelkie decyzje mające wpływ na wynik postępowania scaleniowego lub jego efekty.